



DET KONGELEGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Vestland fylkeskommune
Postboks 7900
5020 BERGEN

Dykkar ref

Vår ref
24/50-28

Dato
6. januar 2025

Oppdragsbrev for statsbudsjettet 2025 - tilskot til Vestland fylkeskommune

Tilsegningsnr. 510 015

Innleiing

Vi syner til Stortinget si handsaming av Prop. 1 S for Kommunal- og distriktsdepartementet, jf. Innst. 16 S (2024–2025). Kommunal- og distriktsdepartementet, heretter departementet, følgjer opp budsjettvedtaka frå Stortinget for 2025, datert 17. desember 2024, gjennom dette oppdragsbrevet.

Brevet omfattar oppdrag og/eller omtale av desse politikkområda:

Programkategori	Løyving
13.50 Distrikts- og regionalpolitikk	143 068 000
08.45 Likestilling og ikkje-diskriminering*	Sjå nærare omtale s. 16

*For denne programkategorien syner vi til Stortinget si handsaming av Prop. 1 S (2024–2025) for Kultur- og likestillingsdepartementet, jf. Innst. 14 S (2024–2025), vedtatt 17. desember 2024.

Departementet vil utbetale midlane for programkategori 13.50 i to omgangar, i januar og i august. For programkategori 08.45 blir midlane utbetalte fortløpande ettersom søknadane blir handsama.

Har fylkeskommunen fått nytt kontonummer?

For å kunne utbetale midlane må departementet få melding om korrekt bankkontonummer, organisasjonsnummer og/eller postadresse dersom det er gjort endringar. Fylkeskommunane det gjeld skal sende meldinga i brev form på fylkeskommunen sitt offisielle brevark til postmottak@kdd.dep.no. Brevet må innehalde nytt kontonummer, organisasjonsnummer og postadresse, og skal vere signert av økonomisjef eller tilsvarande.

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kdd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kdd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 858

Avdeling
Regionalpolitisk
avdeling

Saksbehandlar
Benedikte Gyribye
Olafsen
22 24 70 58

Innhold

Oppdragsbrev for statsbudsjettet 2025 - tilskot til Vestland fylkeskommune.....	1
1. Programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk	3
1.1. Distrikts- og regionalpolitiske mål	3
1.2. Ramme til distrikts- og regionalpolitiske føremål.....	5
1.3. Mål for innsatsen til fylkeskommunane	5
Mål 1: Næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarknader i regionar og distrikt	5
Mål 2: Regional utvikling over landegrensene og i nordområda	11
1.4. Anna relevant innsats.....	12
1.5. Utbetaling, rapportering, evalueringar og kontroll	13
2. Programkategori 08.45 Likestilling og ikkje-diskriminering.....	16
2.1 Universell utforming i regional og kommunal planlegging.....	16
4. Fristar i 2025 og 2026	18
5. Avslutning	19
6. Vedlegg.....	19

1. Programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk

1.1. Distrikts- og regionalpolitiske mål

Regjeringa sitt mål for distrikts- og regionalpolitikken er at «folk skal kunne leve eit godt liv i heile Noreg, at alle lokalsamfunn skal ha rom for utvikling og verdiskaping, og at folketalet skal auke i distriktskommunar. Regjeringa vil arbeide for at folk har tilgang på arbeid, bustad og gode tenester nær der dei bur. Regjeringa vil legge til rette for trygge, berekraftige og levande lokalsamfunn i heile landet gjennom desentraliserte løysingar» (jf. Meld. St. 27 (2022–2023) Eit godt liv i heile Noreg – distriktspolitikk for framtida).

Programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk er ein målretta innsats mot særleg strategisk viktige område, der utfordringane ikkje kan bli løyst av sektorpolitisk innsats åleine. Midlane over programkategorien er øyremerkte økonomiske verkemiddel for å bidra til å realisere dei nasjonale distrikts- og regionalpolitiske måla.

Tabell 1 Mål for programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk

1. Næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarknader i regionar og distrikt
2. Regional utvikling over landegrensene og i nordområda
3. Styrkt utviklingskapasitet og velfungerande tenestetilbod i distrikta

Fylkeskommunane som regionale samfunnsutviklarar

Fylkeskommunane har det leiande ansvaret for å utforme regionale strategiar for utvikling, og å utvikle, samordne og følgje opp regionale mål for utviklinga i sitt fylke. Dette inneber òg at fylkeskommunane skal mobilisere og samordne ulike aktørar lokalt og regionalt som er viktige for regional utvikling i fylket, slik at den samla innsatsen medverkar til at utviklinga i fylket går i den retninga ein ønskjer. Fylkeskommunane kan og bør bidra til samfunnsutvikling, innovasjon og digitalisering i distriktskommunane, i dialog og i samarbeid med kommunane, Innovasjon Noreg, Siva, KS, Doga, Distriktssenteret, andre verkemiddelaktørar og Statsforvaltaren. Fylkeskommunane, saman med andre aktørar, kan og bør utgjere eit lag rundt distriktskommunane i fylket, for å styrkje og rettleie dei i planlegging, oppgåveløysing og utviklingsarbeid.

Regjeringa har bestemt at dei 17 berekraftsmåla til FN, som Noreg har slutta seg til, skal vere det politiske hovudsporet for å ta tak i dei største utfordringane i vår tid. Det er derfor viktig at berekraftsmåla blir ein del av grunnlaget for å fylla denne rolla med innhald. Dei nasjonale forventningane til kommunal og regional planlegging skal ligge til grunn for arbeidet.

Fylkeskommunane si kompetansepolitiske rolle og ansvar

Fylkeskommunane har eit heilskapleg kompetansepolitisk ansvar i regionen. Dette ansvaret omfattar mellom anna vidaregåande opplæring, høgare yrkesfagleg utdanning, karriereveiledning og studiesentra. Fylkeskommunane har og eit ansvar for å bidra til betre samsvar mellom etterspurnaden etter arbeidskraft og tilbodet om utdanning og kompetanse.

Fylkeskommunane skal kartlegge regionale kompetansebehov, formidle behov til tilbydarar, og legge til rette for etterspurde tiltak innan opplæring og utdanning. I dette ligg det òg å sjå fylkeskommunane sitt arbeid med kompetanseutvikling i samanheng med arbeid med næringsutvikling.

Samarbeid med dei næringsretta verkemiddelaktørane

Departementet forventar at fylkeskommunane har eit godt samarbeid med Siva, Innovasjon Noreg og Forskningsrådet om mål og strategiar for næringsutvikling i sitt fylke, og nyttar det regionale partnerskapet aktivt. Samarbeidet skal gi ei klar arbeidsdeling mellom aktørane, og skape ein god regional infrastruktur for innovasjon. Departementet støttar opp om avtalane som er inngått mellom fylkeskommunar og verkemiddelaktørane på fylkesnivå.

Departementet syner òg til hovudprinsippet for den grønne dreininga av det næringsretta verkemiddelapparatet, om at prosjekt som tar imot støtte gjennom det næringsretta verkemiddelapparatet, skal ha ein plass på vegen mot Noreg sine forplikningar under Parisavtalen og lågutsleppssamfunnet i 2050. Prinsippet famnar både prosjekt med nøytral effekt og prosjekt med positiv effekt på grøn omstilling, og er til dømes ikkje til hinder for å støtte gode prosjekt i petroleumsnæringa.

Samarbeid med Kompetansesenter for distriktsutvikling (Distriktssenteret)

Departementet oppmodar fylkeskommunane om å lage avtaler med Distriktssenteret som rammer for dialog og samarbeid om å møte utfordringar og moglege løysingar for å fremje lokal samfunnsutvikling i distriktskommunar. Distriktssenteret skal mellom anna vidareutvikle rettleiingsmateriell som fylkeskommunane kan bruke for å støtte opp om samfunnsutviklingsarbeidet i distriktskommunar.

Samarbeid med statsforvaltarane

Departementet oppmodar fylkeskommunane om å ha dialog med statsforvaltarane der det er føremålstenleg. Det gjeld mellom anna i rettleiing og bistand knytt til plan- og strategiprosessar i kommunane, herunder oppfølging av *post 65 Omstilling og utvikling i område med særlege distriktsutfordringar*, og *post 66 Bygdevekstavtaler* dersom slike prosjekt finst i fylket.

1.2. Ramme til distrikts- og regionalpolitiske føremål

Samla løyving til fylkeskommunane over programkategori 13.50 er på om lag 1 195 mill. kroner for 2025. Vedlegg 1 syner fordelinga av løyvinga for kvar ein skilde fylkeskommune. Løyvinga til Vestland fylkeskommune ligg i tabell 2 under.

Tabell 2 Mål, kap./post og løyving for 2025 til Vestland fylkeskommune

Mål	Kap./post	Nemning	Løyving
1 Næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarknader i regionar og distrikt	553.60	Kompetanse og arbeidskraft i distriktene	12 970 000
	553.61 ¹	Mobiliserande og kvalifiserande næringsutvikling	112 076 000
	553.65	Omstilling og utvikling i område med særlege distriktsutfordringar	10 691 000
	553.66	Bygdevekstavtaler	250 000
	553.69	Mobilisering til forskingsbasert innovasjon	7 081 000
Sum			143 068 000

Departementet tildeler midlane over programkategori 13.50 til fylkeskommunane som tilskot utan krav om tilbakebetaling, jf. romartalsvedtak IX i Innst. 16 S (2024–2025). Det tyder at fylkeskommunane kan disponere midlane uavhengig av kva år løyvinga er gitt. Det er ikkje høve til å overføre midlar mellom dei ulike budsjettpostane i oppdraget.

1.3. Mål for innsatsen til fylkeskommunane

Mål 1: Næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarknader i regionar og distrikt

Kap. 553, post 60 Kompetanse og arbeidskraft i distrikta

Ordninga med *Kompetanse og arbeidskraft i distrikta* var ny i 2024. Frå 2025 omfattar posten to ordningar, *Mobilisere til utdanning og kompetanseheving* og *Tilskot til studiesenter*. Dette som følgje av at ordninga med *Tilskot til drift av studiesenter* er overført frå Kunnskapsdepartementet til Kommunal- og distriktsdepartementet med verknad frå og med 2025.

Mobilisering til utdanning og kompetanseheving

Ordninga skal betre tilgangen på kompetent arbeidskraft i distrikta. Dette ved auka mobilisering til utdanning og kompetanseheving av befolkninga for å styrkje tilgangen på kvalifisert arbeidskraft i offentlege og private verksemdar. Videre skal ordninga bidra til å styrkje regional koordinering og samarbeid om metodar for å mobilisere og kvalifisere fleire til arbeid, mellom anna dei som i dag står utanfor arbeidslivet.

¹ I bevilgningen til Finnmark over kap. 553, post 61 ligger også 17 mill. kroner til kommunale næringsfond.

Tilskot til studiesenter

Ordninga skal bidra til at utdanning og kompetanseutvikling blir tilgjengeleg for befolkninga i distrikta, og tilsette ved verksemder som ikkje kan følgje ordinær undervisning ved dei faste studiestadane. Dette skal skje ved ein auka innsats for etablering av fleire etterspurde, fleksible og desentrale tilbod på utdanning, auka tal på studentar med etterspurd kompetanse ved studiestadane og at fleire utanfor arbeidslivet får utdanning og kompetanseutvikling ved studiesentera².

Løyvinga er på totalt 112,9 mill. kroner i 2025, inkludert gjennomføringskostnadar til fylkeskommunane. Departementet har fått overført 50 mill. kroner til ordninga med studiesentera frå Kunnskapsdepartementet. Det samla nivået på tildelingar til studiesenter skal bli ført vidare som eit minimum. Løyvinga blir fordelt med eit grunnbeløp på 3,5 mill. kroner til alle fylkeskommunane, med unntak av Oslo. Resterande midlar blir fordelte gjennom ein distriktskomponent³. Sjå vedlegg 1 for fylkesfordeling av midlane.

Midlar frå ordninga *Mobilisering til utdanning* kan overførast til ordninga *Tilskot til studiesenter*. Midlar på sistnemnte ordning kan ikkje gå til anna enn studiesentera. Dersom fylkeskommunen overfører midlar frå *Mobilisering til utdanning og kompetanseheving til Tilskot til studiesenter*, skal fylkeskommunen følgje dei delane av forskrifta som er gjeldande for ordninga med *Tilskot til studiesenter*.

Departementet sendte fredag 13. desember 2024 forslag til forskrift for posten på allmenn høyring. Fristen for å kome med innspel er satt til 14. februar 2025. KDD vil ettersende forskrifta for post 60 når den er vedteke.

Fylkeskommunane oppmodast til å drøfte sine planlagde tiltak og utlysingar i regionale kompetansefora og liknande partnerskap.

Sjå pkt. 1.5 om rapportering på ordninga og halvårsrapport om tilskot til studiesenter.

Kap. 553, post 61 Mobiliserande og kvalifiserande næringsutvikling

Målet med midlane er å mobilisere verksemder til innovasjon og bidra til verdiskaping, sysselsetjing og nyskaping i regionane. Vidare skal dei bidra til å utløyse ny aktivitet i næringslivet i distriktsområda som ikkje blir ivareteke gjennom nasjonale verkemiddel. Midlane skal òg bidra til grøn omstilling av næringslivet i regionane og distrikta.

Midlane er fordelte til fylkeskommunane etter ein berekningsmodell som inneheld ein distriktsdel og ein regionaldel. Fordelinga nyttar distriktsindeksen frå 2024⁴ og verkeområdet

² Studiesenter er fysiske møteplassar og læringsmiljø utanfor etablerte studiestader. Eit studiesenter legg til rette for desentralisert og fleksibel utdanning og kompetanseutvikling i distrikta i samsvar med behova til individ, arbeidsliv og offentlege og private verksemder. Det er gjerne videregående skular fagskular, høgskular og universitet som er fagleg ansvarlege for tilboda ved studiesentera.

³ Fordeling av midlane mellom fylkeskommunane tek utgangspunkt i folketalet i dei 120 kommunane som skårar lågast på distriktsindeksen.

⁴ <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/distriktsindeksen-2023/id2997238/>

for distriktsretta investeringsstøtte (regionalstøttekartet) for 2022–2027⁵. Sjå vedlegg 1 for den fylkesvise fordelinga av posten.

Departementet tildeler løyvinga til kvart fylke som ein samla sum, utan føringar for korleis den skal fordelast av fylkeskommunen mellom verkemiddelaktørane eller verkemidla.

Oppdragsgjeveransvaret

Fylkeskommunane har ansvar for å utforme og finansiere oppdrag til Innovasjon Noreg og Siva i sitt fylke, ut frå regionale behov og prioriteringar. Fylkeskommunane har ansvaret for styringsdialogen med Innovasjon Noreg og Siva for dei fylkeskommunale oppdraga.

Departementet syner til retningslinjene for posten, som er oppdaterte for 2025. Oversikt over dei aktuelle verkemidla fylkeskommunane kan nytte seg av er å finne i kap. 2 i desse retningslinjene.

Forvaltninga av midlane

Kvar fylkeskommune har ansvar for å dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader for sitt oppdrag til Innovasjon Noreg, i samsvar med basiskostnadsmodellen. Innovasjon Noreg sentralt reknar ut vederlaget for administrasjons- og gjennomføringskostnader for kvart fylkesoppdrag, basert på erfaringstal⁶.

Departementet vil overføre dei samla administrasjons- og gjennomføringskostnadene direkte til Siva på vegne av fylkeskommunane. I 2025 utgjer dette 19,2 mill. kroner. Talet er fastsett i dialog mellom fylkeskommunane og Siva.

I forbindelse med at regjeringa legg fram sitt forslag til statsbudsjett for kommande år sender departementet fylkeskommunane kvar haust eit orienteringsbrev om førebelse rammar for programkategori 13.50. I brevet er det gjort eit anslag på Siva sine administrasjons- og gjennomføringskostnadar. Sjå kalenderoversikta på s. 19 for informasjon om frist for tilbagemelding på departementets anslag for 2026.

Kvar fylkeskommune har høve til å nytte inntil 100 000 kroner over posten for å dekke kostnadene fylkeskommunen har ved å forme oppdrag og gjennomføre styringsdialog med Innovasjon Noreg og Siva.

Fylkeskommunane skal sørge for at det ligg føre tilfredsstillande rutinar for oppdragsbrev, utbetaling av tilskot, styringsmøte, prosedyrar og krav til rapportering og eventuelle andre forpliktingar overfor Innovasjon Noreg og Siva. Departementet tilrår at fylkeskommunane som eit kollegium følgjer opp samla resultat, måloppnåing og effektivitet i det einskilde verkemiddelet og revisjon av verkemidlane.

⁵ <https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/regional--og-distriktpolitikk/det-distriktpolitiske-virkeområdet/Virkeområdet-for-distriktsrettet-investeringsstotte/id2362281/>

⁶ Sjå retningslinjene for post 61 for meir informasjon om administrasjons- og gjennomføringskostnader

Departementet tilrår at fylkeskommunane nyttar malar for oppdragsbrev til Innovasjon Noreg og Siva (sjå vedlegg 4 og 5). Malane er oppdaterte for 2025.

Fylkeskommunane skal betale ut midlane i oppdraga til Innovasjon Noreg og Siva i to delar, der første utbetaling er innan 1. februar og andre i løpet av august (sjå pkt. 1.5 under for nærare informasjon om utbetaling mv.).

Utforming av satsingsforslag og innspel til budsjett

I innspel til statsbudsjett skal fylkeskommunane kvart år levere forslag til:

1. eventuelle behov for auka rammar
2. korleis ein vil prioritere ved eit kutt på 10 prosent av ramma, og konsekvensane av eit slikt kutt.

Fylkeskommunane kan òg levere satsingsforslag for nye satsingar eller større endringar. Både satsingsforslag og vurderingar av behov for auka rammar skal fylgje spørsmåla i utgreiingsinstruksen, med vurderingar og grunngjeving av behov og tiltak.

Innspel til budsjett og forslag til nye satsingar omfattar post 61. Satsingsforslaga må halde seg til den eksisterande organiseringa av post 61, og arbeidsdelinga mellom departementa (eierskap og oppdragsgiveransvar).

Fylkeskommunane organiserer arbeidet med utforming av innspel til budsjett og satsingsforslag. Innspel og forslag leverast samla frå fylkeskommunane. Innspel og forslag omhandlande Sivas næringshage- og inkubatorprogram leverast av programstyret⁷. Departementet oppfordrar til godt samarbeid med verkemiddelaktørane i arbeidet, til dømes gjennom nasjonal samhandlingsmodell.

Sjå pkt. 1.5 om rapportering på ordninga.

Kap. 553, post 65 Omstilling og utvikling i område med særlege distriktsutfordringar

Frå 2024 har posten tre ordningar:

Bistand og rettleiing til distriktskommunar

Mål for ordninga er auka utviklingskapasitet og strategisk arbeid i distriktskommunar, gjennom mellom anna nye måtar å løyse oppgåver, og styrkt strategisk samfunnsplanlegging. Ordninga skal bidra til både mål 1 og mål 3 for 13.50.

⁷ Fylkeskommunane har eit eget programstyre som varetok fylkeskommunane sitt oppdragsgivaransvar for Sivas inkubasjons- og næringshageprogram. Det er programstyret som skal innstille til fylkeskommunane om økonomiske spørsmål, herunder Sivas administrasjons- og gjennomføringskostnader og gi budsjettinnspel, foreslå nye satsingar og revisjon av Sivas ordningar under post 61.

Tilskot til kommunar med langvarig nedgang i befolkning og sysselsetting av særleg omfattande grad

Mål for ordninga er auka attraktivitet for busetting og næringsliv og å styrkje kommunane si kapasitet til å handsame situasjonen.

Tilskot til omstilling i kommunar eller regionar med vesentleg fall i sysselsettinga over relativt kort tid

Mål for ordninga er å styrkje næringsgrunnlaget og bidra til etablering av nye arbeidsplassar i kommunar eller regionar som opplever vesentleg nedgang i sysselsettinga over relativt kort tid.

Stortinget har løyvd 126,3 mill. kroner til desse ordningane. Av løyvinga går 13 mill. kroner til Innovasjon Noreg, som er eit nasjonalt kompetanseorgan for lokalt og regionalt omstillingsarbeid. Innovasjon Noreg kan på oppdrag frå fylkeskommunane gi råd, verkemiddel, rettleiing og kvalitetssikring på omstillingsprogram. Innovasjon Noreg handterer rammeavtalar med erfarne konsulentar som kommunane kan nytte, og medfinansierer mellom anna verktøya SMB Utvikling, Næringsvennleg kommune, Kompetanseprogram for handel og service og Veggen vidare etter omstillingsperioden. Innovasjon Noreg bestiller og finansierer sluttevalueringar av alle omstillingsprogram. Innovasjon Norge skal sikre læring- og erfaringsoverføring på tvers av alle omstillingsområdar og fylkeskommunar.

Sjå vedlegg 1 for fylkesfordeling av midlane. Delar av løyvinga på posten er fordelt på grunnlag av innspel frå fylkeskommunane om kommunar og regionar der det er stor reduksjon i talet på sysselsette i hjørnesteinsverksemdar/-næringar, samt pågåande program frå før 2024. Resten av løyvinga er fordelt med utgangspunkt i folketalet i dei 120 kommunane som skårar lågast på distriktsindeksen. Departementet vil i februar sende eit eige brev til fylkeskommunane om budsjettinnspel for 2026.

Fylkeskommunane disponerer si løyving fritt mellom ordningane over posten. Innsatsen kjem i tillegg til, og bør sjåast i samheng med, andre verkemiddel og ordningar.

For alle tre ordningane er målsettinga om varig utviklingsevne løfta. I 2024 har Innovasjon Noreg og Telemark og Innlandet fylkeskommunar vært prosjekteigarar for pilotprosjektet «Omstillingskommunanes utviklingsevne». Prosjektet har utvikla, prøvd ut og evaluert ulike verktøy for å måle og forbetre utviklingsevne i omstillingskommunar. Det har vore gjennomført pilotar som har testa nye verktøy og indikatorar, og [Innovasjon Noreg har innarbeidd dette i verktøy og malar for omstillingsordningane](#).

Forvaltning av tilskotsordninga er regulert i [Forskrift om Tilskuddsordningar til omstilling og utvikling i områder med særlige distriktsutfordringer](#), sjå vedlegg 13. For ordninga *Bistand og rettleiing til distriktskommunar*, gjeld vedlagte retningslinjer frå KDD (vedlegg 12), oppdatert av 20.11.2024.

Fylkeskommunen har ansvaret for alle tre ordningane i eige fylke. I omstillingsarbeidet er det viktig at fylkeskommunane, Innovasjon Noreg og omstillingskommunane samarbeider aktivt.

Fylkeskommunane fordeler midlane til omstillingskommunar. I ordninga Bistand og veiledning skal fylkeskommunen invitere inn aktørar som statsforvaltar, Distriktssenteret, statlege etatar og verkemiddelaktørar der det er føremålstenleg.

Fylkeskommunen bør sjå posten i samanheng med post 66 Bygdevekstavgifter i dei fylka der dette er aktuelt. For å legge til rette for eit heilskapleg og godt utviklingsarbeid, oppmodar Kommunal- og distriktsdepartementet fylkeskommunen om å vurdere korleis omstillingsarbeidet i dei aktuelle kommunane kan samverke eller bli integrert med eksisterande bygdevekstavgifter, og/eller andre kommunesamarbeid og samarbeidsinitiativ, som mellom anna kan vere støtta av statsforvaltar. Føremålet er å styrkje kapasitet, få synergjar mellom ordningane og bidra til koordinert innsats i kommunane.

Sjå pkt. 1.5 om rapportering på ordninga.

Kap. 553, post 66 Bygdevekstavgifter

Det overordna målet for bygdevekstavgifter er å bidra til busetting, tilgang på kompetent arbeidskraft og framtidretta næringsutvikling i dei minst sentrale delane av Distrikts-Noreg. Ordninga skal mellom anna bidra til å:

- styrkje bruken og samordninga av offentlege tiltak og verkemiddel som allereie eksisterer,
- teste ut nye og lokalt tilpassa løysingar med overføringsverdi til andre distriktskommunar,
- utvikle nye samarbeidsmodellar mellom kommunar og mellom forvaltningsnivå,
- styrkje utviklingsarbeidet i pilotane og kommunane.

I arbeidet med utviklinga av bygdevekstavgiftene har fylkeskommunane ei avgjerande rolle. Dette gjeld både i kraft av rettleiingsrolla som regional utviklingsaktør og som samarbeidspart under pilotanes prioriterte delmål. Departementet har derfor invitert fylkeskommunane til å samarbeide med pilotane om utvikling og gjennomføring av avtalene, samt å delta i avtalen som hovudpart. Rollen som hovudpart vil gi fylkeskommunane ei sterkare strategisk rolle i oppfølginga av avtalane.

Deltakinga skal sjåast i samanheng med prioriteringar i regional planstrategi.

Løyvinga skal bidra til å dekkje fylkeskommunane sine kostnader i dette arbeidet. Det inneber støtte til kommunane i utforminga og oppfølginga av avtalen og handlingsplanarbeidet, og fagleg rettleiing og samarbeide med kommunane om gjennomføringa av delmåla i avtalene der fylkeskommunen inngår i samarbeidet. Dette inneber til dømes deltaking i styrings- og arbeidsgrupper, andre personalressursar eller midlar til konkrete tiltak.

Departementet oppfordrar fylkeskommunen til å sjå arbeidet med bygdevekstavgiftene i samanheng med bruken på postane 60 og 65.

Totalt er det løyva 2,2 mill. kroner til fylkeskommunane over ordninga. Departementet vil ha dialog med fylkeskommunen om oppdraget.

Sjå pkt. 1.5 om rapportering på ordninga.

Kap. 553, post 69 Mobilisering til forskningsbasert innovasjon

Posten omfattar ordninga Forskningsbasert innovasjon i regionane (FORREGION), og FoU-program innan marin bioteknologi i Nord-Noreg (Mabit).

FORREGION

FORREGION skal få fleire bedrifter til å bruke forskning i sitt innovasjonsarbeid, og skal mobilisere næringslivet til å nytte andre verkemiddel for forskning, som Forskningsrådets nasjonale program eller internasjonale ordningar. Løyvinga er på 60,2 mill. kroner.

Midlane er fordelte til fylkeskommunane som forvaltar ordninga. Ordninga er regulert i forskrift om [Kommunal- og distriktsdepartementets tilskudd til Forskningsbasert innovasjon i regionene FORREGION forvaltet av fylkeskommunene](#), sjå vedlegg 8.

Utforming av satsingsforslag og innspel til statsbudsjett

I innspel til statsbudsjett skal fylkeskommunane kvart år levere forslag til:

1. eventuelle behov for auka rammar
2. korleis ein vil prioritere ved eit kutt på 10 prosent av ramma, og konsekvensane av eit slikt kutt.

Fylkeskommunane kan òg levere satsingsforslag for nye satsingar eller større endringar. Både satsingsforslag og vurderingar av behov for auka rammar skal fylgje spørsmåla i utgreiingsinstruksen, med vurderingar og grunngjeving av behov og tiltak. Fylkeskommunane organiserer arbeidet med utforming av innspel til budsjett og satsingsforslag. Innspel og forslag leverast samla frå fylkeskommunane.

Sjå pkt. 1.5 om rapportering på ordninga.

Mål 2: Regional utvikling over landegrensene og i nordområda

Kap. 553, post 63 Interreg

Interreg

Det overordna målet med Interreg er ei balansert utvikling gjennom samarbeid mellom land i Europa. Programma skal konsentrere seg om eit utval av desse måla: eit smartare Europa, eit grønarare Europa, eit meir samanknytt Europa, eit meir sosialt Europa og eit Europa nærare borgarane. Programdokument for kvart einskild program regulerer satsingsområde,

tildelingskriterium, kriterium for måloppnåing, aktivitetar og resultatoppnåing, evaluering og krav til innhald i årsrapporten. Programdokumenta for perioden 2021–2027 er godkjende av norske styresmakter, samarbeidslanda og Europakommisjonen.

Løyvinga på 54,3 mill. kroner skal dekke fylkeskommunane si deltaking i Interreg-programma Øresund–Kattegat–Skagerrak (ØKS), Sverige–Noreg og Aurora (Sverige-Finland- Noreg). Midlane blir overførte til den fylkeskommunen som er sekretariat for det einkilde programmet. Ei oversikt over fordeling mellom programma og sekretariatsfylke er i vedlegg 2.

Sjå pkt. 1.5 om rapportering på ordninga.

1.4. Anna relevant innsats

Under dette punktet har departementet lista opp program, strategiar og arbeid i programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk som er relevante for fylkeskommunane.

Investeringsstilskot for store grønne investeringar (kap. 553, post 71)

I 2025 er det sett av 100 mill. kroner til investeringsstilskot for stor grønne investeringar. Tilskotet forvalta av Innovasjon Noreg. Det skal finansiere større berekraftige investeringsprosjekt i distrikta gjennom investeringsstilskot. Ordninga skal utfylja tilbodet frå dei regionale midlane, og bidra til at ein får gjennomført større omstillingsprosjekt og etableringar.

Transnasjonale og interregionale Interreg-program (kap. 553, post 76)

Departementet finansierer norsk deltaking i dei transnasjonale Interreg-programma Østersjøen, Nordsjøen og Nordleg Periferi og Arktis og dei alleuropeiske programma Interreg Europe, ESPON, URBACT og Interact. Desse programma har det same overordna målet som dei grenseregionale programma. Programgeografi og konkrete prioriteringar varierer mellom programma. I 2025 er det sett av om lag 17 mill. kroner til desse programma under kap. 553, post 76.

Eit felles digitalt system for offentleg tilskotsforvaltning

Kommunal- og distriktsdepartementet har saman med KS og KS Digital, mottatt tilsagn på 32 mill. kroner fra medfinansieringsordninga⁸, til prosjektet *eit felles digitalt system for offentleg tilskuddsforvaltning*. Det nye systemet skal erstatte dagens regionalforvaltning.no, som nyttast av både kommunar og fylkeskommunar. I tillegg har departementet fått ei løyving på 15 mill. kroner til prosjektet i 2025.

I første omgang skal systemet erstatte regionalforvaltning.no slik det er i dag. Etter kvart skal systemet kunne handtere langt fleire tilskot i statleg og kommunal sektor. Målet er å gi søkjar og forvaltar ei vesentleg betre og saumlaus tilskotsforvaltning, gjennom standardisering, effektivisering, integrasjonar og automatisering.

⁸ Medfinansieringsordninga forvalta av Digitaliseringsdirektoratet.

Det er oppretta ei styringsgruppe for prosjektet med representantar frå fylkeskommunar, kommunar, KS og KS Digital. Digitaliseringsdirektoratet har observasjonsstatus. Brukarrådet til regionalforvaltning.no vil bli utvida til å omfatte alle fylker og vil bli involvert i utviklingsarbeidet.

Kommunal sektor skal forvalte, drifte og vedlikehalde det nye systemet. Departementet tar sikte på at det nye systemet vil vere klart i løpet av 2026, fram til då skal regionalforvaltning.no nyttast.

1.5. Utbetaling, rapportering, evalueringar og kontroll

Utbetaling

Departementet vil utbetale midlane for programkategori 13.50 i to omgangar, i januar og august. Midlane skal setjast på ein renteberande konto, og eventuelle opparbeida renteinntekter skal gå til dei same føremåla som for dei opprinnelege midlane.

Fylkeskommunane må melde frå til departementet dersom det skjer byte av kontonummer løyvinga skal overførast til. Gi snarast beskjed om det nye kontonummeret per brev til postmottak@kdd.dep.no.

I utbetalinga av midlar frå fylkeskommunen til Innovasjon Noreg og Siva må det spesifiserast kva for finansieringskjelde/post løyvinga tilhøyrar.

Fylkeskommunane kan disponere midlane tildelt over postane uavhengig av løyvingsår, innanfor formålet til posten. Unyttar midlar og renteinntekter kan nyttast innanfor formålet til den aktuelle posten. Unyttar midlar og renteinntekter hos Innovasjon Noreg og Siva frå dei fylkeskommunale oppdraga kan verkemiddelaktørane nytte innanfor oppdragets formål etter avtale med den aktuelle fylkeskommunen.

Kunngjering, rapportering og registrering av rammer og tilsegner

Alle tilskotsordningar blir kunngjort på regionalforvaltning.no, med unntak av ordningar som Innovasjon Noreg og Siva forvaltar, og FORREGION på *kap. 553 post 69 Mobilisering til forskningsbasert innovasjon*. Alle søkjarar må nytte fagsystemet for å sende inn søknader.

Fylkeskommunane skal rettleie andre forvaltarar i bruken av regionalforvaltning.no, og sørge for at all informasjon om tilsegn er lagt inn på rett måte. Registreringane er nødvendige for at departementet skal rapportere inn rett bruk av midlane til Stortinget. Sjå vedlegg 3 for krav til kven som skal rapportere og til innhaldet i aktivitetsrapporteringa.

Særskild om rapportering på post 60 Kompetanse og arbeidsutvikling i distrikta

Kriteria for måloppnåing blir følgt opp gjennom årleg rapportering. Fylkeskommunen skal kvart år levere ein kortfatta rapport til departementet i tråd med vedlagt mal for rapportering på ordninga, sjå vedlegg 11. Mal for rapportering er for budsjettåret 2024.

Departementet vil i samarbeid med fylkeskommunane utarbeide ein mal for rapportering for budsjettåret 2025. Departementet vil òg be om ein halvårsrapport over tilskot til studiesentera.

Særskild om rapportering på post 61 Mobiliserande og kvalifiserande næringsutvikling

For 2025 ber vi fylkeskommunane om å registrere inn fordelinga mellom Innovasjon Noreg og Siva og mellom verkemidlane i regionalforvaltning.no på kap. 553, post 61. Som grunnlag for rapportering til Stortinget i budsjettet for 2026 ber departementet fylkeskommunen sende kopi av alle regionale oppdragsbrev til Siva og Innovasjon Noreg, og kopi av den fylkesvise årlege rapporteringa frå verkemiddelaktørane til postmottak@kdd.dep.no.

Særskild om rapportering på post 63 Interreg

For Interreg er det sekretariatsfylka som har ansvaret for å registrere den statlege norske finansieringsdelen i regionalforvaltning.no.

Særskild om rapportering på post 65 Omstilling og utvikling i område med særlege distriktsutfordringar

Fylkeskommunen skal registrere alle tildelingar i regionalforvaltning.no. Fylkeskommunen skal opprette ei ramme i regionalforvaltning.no for kvar av ordningane på post 65 som blir brukt. Under desse rammene skal det for kvart tilsegn gå fram:

- mottakar av tilskotet og beløp
- grunngjeving for tildeling/aktiviteten og forholdet til måla for ordningane.

Måloppnåing blir vurdert gjennom evaluering av det einskilde omstillingsprogrammet etter omstillingsperioden. Nye arbeidsformar, verktøy, kriterier og moglegheiter for rapportering må testast ut og vidareutviklast i 2025.

Særskild om rapportering på post 66 Bygdevekstavtaler

Fylkeskommunen skal gi ei vurdering av korleis dei har vore ein ressurs for pilotane i handlingsplanarbeidet og korleis fylkeskommunen har følgd opp sine forpliktingar i avtalen. Departementet ønskjer òg ei kort vurdering av samanhengen med arbeidet på post 60 og 65.

Særskild om rapportering på post 69 Mobilisering til forskingsbasert innovasjon

Fylkeskommunane skal rapportere på tilskotet til FORREGION gjennom regionalforvaltning.no, jf. forskrift. Fylkeskommunane rapporterer årleg på gjennomførte aktivitetar, økonomi, og kriterium for måloppnåing bokstav a og b, jf. pkt. 1.3. Rapportering på bokstav c dokumenterast gjennom fylkeskommunane sine evalueringar og meir langsiktige arbeid, og sendast til postmottak i KDD.

Transportstøtte

Den nasjonale gruppemeldinga for regional transportstøtte gjekk ut 31.12.2020. Dersom fylkeskommunane skal gi regional transportstøtte i 2025, må dei sjølv gruppemelde og rapportere dette til ESA.

Evaluering

Langsiktige effekter av tiltaka blir målte gjennom evalueringar. Departementet vil drøfte aktuelle problemstillingar og tema for evalueringane med fylkeskommunane.

Departementet ber om at fylkeskommunane løypande melder inn evalueringar som er planlagde, sette i gang eller avslutta i 2025. Evalueringar som er gjort tilgjengelege for allmenta, skal sendast til Nasjonalbiblioteket i tråd med pliktavleveringslova § 4. Innsendingsplikta blir vareteken ved å registrere gjennomførte evalueringar i Kudos via Altinn.

Kontroll

Departementet ber om å få melding straks dersom fylkesrevisjonane har hatt vesentlege merknader/funn som gjeld forvaltinga av midlane.

Bruk av attståande midlar frå gamle postar

Midlar tildelt over kap. 553 skal nyttast i høve til dei mål og vilkår som vart stilte då midlane vart løyvde. Bruk av midlar som står att, skal rapporterast i regionalforvaltning.no på same måte som tidlegare, og skal forvaltast i tråd med [Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske verkemiddel](#).

Fylkeskommunane må sjølv ha oversikt over attståande midlar, postar, konto og kva formål dei kan nyttast til.

2. Programkategori 08.45 Likestilling og ikkje-diskriminering

2.1 Universell utforming i regional og kommunal planlegging

Målet med løyvinga på programkategori 08.45 Likestilling og ikkje-diskriminering, kap. 352 Nedsett funksjonsevne, *post 71 Universell utforming og auka tilgjenge* er mellom anna å fremje universell utforming på dei områda der utfordringane er størst.

Universell utforming – verdigrunnlaget

Verdigrunnlaget for universell utforming er at alle skal ha like høve for personleg utvikling, deltaking i samfunnet og livsutfalding. Eit samfunn der alle kan delta er òg eit grunnleggande prinsipp i berekraftsmåla. Universelt utforma aktivitetsfremmande bu- og nærområder, friområder samt offentlege uteområder for alle er ei nasjonale målsetting. Samfunns- og arealplanlegging er eit viktig verkemiddel for å oppnå dette.

Kultur- og likestillingsdepartementet (KUD) koordinerer arbeidet med universell utforming. Sektordepartementa har ansvaret for politikk og tiltak for universell utforming på eigne sektorområde. Handlingsplan for universell utforming for perioden 2021–2025 følgjer opp arbeidet med universell utforming på viktige samfunnsområde. Tiltaka i sektorane som er samla i denne handlingsplanen skal svare på utfordringane med manglande universell utforming. KUD koordinerer arbeidet med handlingsplanane.

Behov for kompetanseheving i universell utforming i planlegging

Det trengs framleis ei styrking av universell utforming i samfunns- og arealplanlegginga. Over programkategori 08.45 har KUD mellom anna tilskot med føremål å utvikle og styrkje gjennomføringa av universell utforming som samfunnskvalitet. Eit av kriteria er kompetanseheving og effektiv spreiring av informasjon om universell utforming i planlegging.

Tilskot over denne posten skal brukast til kompetanseheving i fylkeskommunane og kommunane. Tilskotet blir gitt til fylkeskommunane slik at dei kan auke kompetansen i eigen etat og slik er i stand til å ta omsyn til universell utforming i eigne regionale planar, og er i stand til å rettleie kommunane slik at dei tek vare på universell utforming i si planlegging. Dette er i tråd med plan- og bygningslova § 1-1 femte ledd.

Dette er vidare i tråd med den regionale samfunnsutviklarrolla til fylkeskommunane. Fylkeskommunane har som regional planstyresmakt etter § 3-1 i plan- og bygningslova eit lovpålagd ansvar for å rettleie kommunane i planlegging. Vidare er dette i tråd med [nasjonale forventingar til regional og kommunal planlegging 2019–2023](#).

I 2025 er det sett av totalt 1,0 mill. kroner som fylkeskommunane kan søkje på. Det er ikkje sett ei øvre grense for storleik på tilskot det kan søkast om i 2025. Tilskotet blir utbetalt frå Kommunal- og distriktsdepartementet etter søknad så langt midlane rekk. Vi ber derfor fylkeskommunane førebu ein søknad i tråd med forklaringa under og sende den til postmottak@kdd.dep.no, med kopi til hilde.moe@kdd.dep.no.

Målet for tilskotet

Målet for tilskotet er auka innsikt, kunnskap og kompetanse om korleis planlegge for eit universelt samfunn. Målgruppa er dei som skal gjennomføre samfunns- og arealplanlegging etter plan- og bygningslova i fylkeskommunane og i kommunane.

Kva kan midlane nyttast til

Tilskotet skal primært nyttast til opplæring av tilsette i fylkeskommunen som utarbeidar regionale planar, tilsette i fylkeskommunen som rettleiar kommunane i planlegging og til opplæring av tilsette i kommunen som utarbeider kommunale planar.

Tilskotet kan òg nyttast til kompetansehevande tiltak om universell utforming for tilsette i fylkeskommunane som skal delta i den regionale planlegginga (mellom anna innan samferdsel, folkehelse, vidaregåande opplæring, kulturarv, klima og miljø osv.). Tilskotet kan òg nyttast til opplæring av andre i kommunen som skal delta i den kommunale planlegginga (mellom anna politikarar, tilsette frå skulen, helseteneste, idrett, kultur, parkvesen mfl.).

Minst 50 prosent av midlane skal nyttast til opplæring av kommunale planleggarar.

Rapportering

Fylkeskommunane skal rapportere til Kommunal- og distriktsdepartementet på følgende vis: tal på og type kurs, tal på kommunar ved kurs for kommunar, tal på deltakarar frå høvesvis fylkeskommunar og kommunar, nytta beløp og eventuelt attståande beløp og planar for attståande beløp per oppgitt tidspunkt for rapportering.

Sjå pkt. 4 for datoar for rapportering.

4. Fristar i 2025 og 2026

2025	
1. februar	frist for å sende inn rapportar for 2024 og endelege rammer per 31. desember 2024 i regionalforvaltning.no
1. februar	frist for å sende inn evalueringar og ev. revisjonsmerknader i 2024
1. februar	frist for forskotsutbetaling av midlar til Innovasjon Noreg og Siva
1. mars	frist for Finnmark og Nordland fylkeskommunar til å sende årleg rapport om omstillingsarbeidet i Sør-Varanger og Andøy
1. mars	frist for å sende oppdragsbrev for 2025 til Innovasjon Noreg og Siva, med kopi til departementet
1.mars	frist for rapportering på bruk av tilskotsmidlar til FORREGION og Mabit for 2024 i regionalforvaltning.no
10. mars	frist for å sende kopi av årleg fylkesvis rapportering frå Siva og Innovasjon Norge til departementet
11. april	frist for busjettinnspel for omstilling over post 65. Departementet vil sende eit eige brev om dette
15.mai	frist for rapportering av bruk av tilskotsmidlar til universell utforming i planlegging pr. 30. april
1. juli	frist for halvårsrapportering for post 60 Kompetanse og arbeidskraft i distrikta (ordninga Tilskot til studiesentra)
august	frist for andre utbetaling av midlar til Innovasjon Noreg og Siva i løpet av august
15. september	frist for rapportering av bruk av tilskotsmidel til universell utforming i planlegging pr. 31. august
27. oktober	frist for leveranse av innspel til budsjett og satsingsforslag for 2027 for post 61 og 69. Sjå omtale under postane
27. oktober	frist for tilbakemelding på departements anslag på administrasjons- og gjennomføringskostander til Siva for 2026. Sjå nærare omtale under post 61
2026	
15. januar	frist for rapportering av bruk av tilskotsmidlar til universell utforming i planlegging pr. 13. desember 2025
1. februar	frist for å sende inn rapportar for 2025 og endelege rammer per 31. desember 2025 i regionalforvaltning.no
1. februar	frist for å sende inn evalueringar og ev. revisjonsmerknader i 2025

5. Avslutning

Vi ber om at fylkeskommunane orienterer deltakarane i partnerskapet sitt om innhaldet i dette brevet, og ønskjer fylkeskommunane og partnerskapa lukke til med arbeidet i 2025.

Oppdragsbrevet med vedlegg blir lagt ut på nettsidene til Kommunal- og distriktsdepartementet.

Med helsing

Kristin Marie Felde (e.f.)
ekspedisjonssjef

Benedikte Gyribye Olafsen
rådgjevar

Dokumentet er signert elektronisk og har derfor ikkje handskrivne signaturar

6. Vedlegg

Vedlegg 1 Fylkesfordeling av kap. 553. post 60, 61, 63, 65, 66 og 69

Vedlegg 2 Statlige midler til Interreg 2025

Vedlegg 3 Krav og rettleiing til aktivitetsrapportering

Vedlegg 4 Mal for oppdragsbrev frå fylkeskommunane til Innovasjon Norge

Vedlegg 5 Mal for oppdragsbrev frå fylkeskommunane til Siva

Vedlegg 6 Retningslinjer kap 553, post 61 Mobiliserande og kvalifiserande næringsutvikling

Vedlegg 7 Forskrift om Arktisk

Vedlegg 8 Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskot FORREGION

Vedlegg 9 Forskrift om Kommunal- og distriktsdepartementets tilskot til MABIT

Vedlegg 10 Retningslinjer kap 553, post 60 Kompetanse og arbeidskraft i distrikta

Vedlegg 11 Rapportering på post 60 Kompetanse og arbeidskraft i distrikta

Vedlegg 12 Retningslinjer kap 553, post 65a Bistand og rettleiing til distriktskommunar

Vedlegg 13 Forskrift om tilskuddsordningar til omstilling og utvikling i områder med særlige distriktsutfordringer

Kopi

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Distriktssenteret

Innovasjon Norge

Kultur- og likestillingsdepartementet

Kunnskapsdepartementet

Landbruks- og matdepartementet

Norges forskningsråd

Nærings- og fiskeridepartementet

Riksrevisjonen
Sametinget
SIVA - Selskapet for industrivekst SF